

ADVIES OP CONCEPT
UITVOERINGSBESLUIT JEUGDWET

DEFENCE FOR CHILDREN

24 december 2013

Defence for Children maakt middels dit document gebruik maken van de mogelijkheid een reactie te geven op het concept Uitvoeringsbesluit Jeugdwet. Wij hebben het concept Uitvoeringsbesluit bestudeerd en getoetst aan het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

[Uitsluiting Jeugdwet kinderen die onrechtmatig Nederland blijven](#)

Artikel 1.3 van de Jeugdwet beperkt de werking van de wet tot kinderen die rechtmatig in Nederland verblijven. Deze wettelijke uitsluiting is in strijd met artikel 2 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) waarin staat dat kinderen niet op grond van 'een omstandigheid' van het kind of zijn ouder beperkt mag worden in zijn toegang tot de rechten zoals die in het IVRK zijn vastgelegd. Het VN-Kinderrechtencomité heeft vele malen benadrukt dat onder 'omstandigheid' ook de verblijfsstatus van het kind begrepen moet worden en dat kinderen zonder rechtmatige verblijfsstatus ook onder de werking van het IVRK vallen (UN doc. CRC/GC/20003/5, par. 12, UN doc. CRC/GC/2005/6 par. 18).

De ernst van de uitsluiting in de Jeugdwet van kinderen die onrechtmatig in Nederland zijn, ligt in de wettelijke verankering van expliciete discriminatie van kinderen op grond van hun verblijfsstatus. Dat juist in de belangrijkste kinderwet van Nederland deze discriminatie ter hand wordt genomen is onaanvaardbaar.

Defence for Children spreekt regelmatig gezinsvoogden, voogden, leerkrachten, psychologen, maatschappelijk werkers, medewerkers van opvanginstellingen die vragen hebben over welke voorzieningen toegankelijk zijn voor kinderen die onrechtmatig in

Nederland verblijven. De overheid heeft een woud van wettelijke uitsluitingen en uitzonderingen daarop in beleidsregels gecreëerd waardoor kinderen, ouders en professionals niet weten dat onrechtmatig verblijvende kinderen uiteindelijk ook toegang moeten kunnen krijgen tot onderwijs, medische zorg en andere hulpverlening. De aanstaande strafbaarstelling van illegaal verblijf, verscherpt deze onduidelijkheid doelbewust en heeft nu al de angst onder onrechtmatig verblijvende kinderen en hun ouders om aan te kloppen bij de overheid vergroot.

Door kinderen wettelijk uit te sluiten van de werking van de Jeugdwet draagt de overheid op de eerste plaats uit dat discriminatie van kinderen op grond van hun verblijfsstatus vanzelfsprekend is. Dit verdraagt zich niet met het recht op gelijke behandeling voor alle kinderen in Nederland.

Het concept Uitvoeringsbesluit Jeugdwet, wordt de uitsluiting uit artikel 1.3 Jeugdwet deels gerepareerd. Deze beleidsregels komen overeen met het Uitvoeringsbesluit bij de huidige Wet op de Jeugdzorg.

Sluit onrechtmatig in Nederland verblijvende ouders niet uit van jeugdhulp

Artikel 1.2 van het Uitvoeringsbesluit breidt in lid 1 de verantwoordelijkheid van het college uit voor minderjarigen die geen rechtmatig verblijf hebben. Anders dan rechtmatig verblijvende minderjarigen mag de hulp daarmee niet doorlopen als het kind 18 jaar wordt en zijn ouders uitgesloten van de jeugdhulp. De uitsluiting van steun aan onrechtmatig verblijvende ouders is in strijd met artikel 18 in relatie tot artikel 3 lid 2 IVRK, waarin staat dat de overheid ouders moet bijstaan in hun opvoedingstaken als zij die niet zelfstandig aan kunnen. Net zoals bij rechtmatig verblijvende kinderen, is het bij de hulp aan een onrechtmatig verblijvend kind, van groot belang dat het hele systeem rondom het kind meegenomen wordt in de begeleiding.

Plaats onrechtmatig in Nederland verblijvende kinderen in pleegzorg of een gezinshuis, tenzij dit aantoonbaar niet in het belang is van een jeugdige

In lid 2 van artikel 1.2 van het Uitvoeringsbesluit is een verhoogde motiveringsplicht vastgelegd voor de plaatsing van een kind in een pleeggezin. Een onrechtmatig verblijvend kind zou alleen in een pleeggezin geplaatst mogen worden als dit in het belang van zijn ontwikkeling noodzakelijk zou zijn. Hiermee wordt een oneigenlijk onderscheid gecreëerd. Ook rechtmatig verblijvende kinderen worden alleen in een pleeggezin geplaatst als dit in het belang is van hun ontwikkeling.

Artikel 1.2 van het Uitvoeringsbesluit is in strijd met artikel 2.3 lid 6 Jeugdwet. Hierin is bepaald dat de jeugdige in het geval van een uithuisplaatsing, indien redelijkerwijs mogelijk, in pleegzorg of een gezinshuis wordt geplaatst, tenzij dit aantoonbaar niet in het belang is

van de jeugdige. Dit artikel is ingevoegd door het amendement Ypma. Dit amendement beoogt als kwaliteitseis aan het college en gecertificeerde instellingen te stellen dat gewerkt wordt volgens het principe dat bij uithuisplaatsing een inhuusplaatsing in een gezinsomgeving de voorkeur heeft boven plaatsing in een instelling. Plaatsing in een instelling is ten gevolge van dit amendement alleen mogelijk als dit aantoonbaar in het belang is van de jeugdige.

Plaatsing in gezinsverband van een kind dat tijdelijk of blijvend niet in het gezin kan verblijven waartoe hij behoort, is in beginsel te prefereren met het oog op de ontwikkeling van ieder kind. Plaatsing in een jeugdinstantie is een laatste optie, zo omschrijft artikel 20 lid 3 IVRK. De extra motiveringsplicht voor de plaatsing in pleeggezinnen voor onrechtmatig verblijvende kinderen is daarmee in strijd met artikel 2 jo 20 IVRK. In de Nota van Toelichting op het Uitvoeringsbesluit is te lezen dat deze extra drempel is gemotiveerd door migratiepolitiek: 'Na een langdurige plaatsing in een pleeggezin bestaat de mogelijkheid dat uitzetting van een vreemdeling onmogelijk wordt. Dit vindt zijn grond in artikel 9 IVRK en artikel 8 EVRM'. Die jeugdhulp die geregeld wordt in de Jeugdwet moet het belang van het kind voorop stellen, zoals artikel 3 lid 1 IVRK vereist. Het is onaanvaardbaar dat motieven uit het migratiebeleid een rol spelen bij het kiezen van de beste oplossing voor een kind dat de zorg van zijn ouders moet missen.

Beperk niet de duur van het besluit over de benodigde voorziening niet

Lid 3 van artikel 1.2 Uitvoeringsbesluit beperkt de duur van het besluit over de nodige voorziening voor het kind tot maximaal een half jaar. In de Nota van Toelichting staat dat de duur van de hulp moet overeenstemmen met de verwachte verblijfsduur van het kind in Nederland. Deze beperking is overbodig en discriminerend. Als een kind zich niet meer binnen de rechtsmacht van Nederland bevindt, houdt de hulp op, dat geldt ook rechtmatige kinderen die hun hoofdverblijf niet meer in Nederland hebben. Ook deze beperking is ingegeven door het migratiebeleid en niet geënt op het belang van het kind.

Gesloten jeugdhulp

Schep duidelijkheid over de kosten van een advocaat of bijzondere curator in klachtprocedures

In het Uitvoeringsbesluit Wet op de Jeugdzorg zijn nadere regels gesteld met betrekking tot het klachtrecht bij gesloten jeugdzorg. Deze bepalingen zijn in het Uitvoeringsbesluit Jeugdwet onverkort overgenomen. Op grond van artikel 5.2.2 Uitvoeringsbesluit kan een in een instelling voor gesloten jeugdhulp geplaatste jeugdige die een klacht indient zich doen bijstaan door een vertrouwenspersoon of een andere persoon. Deze bepaling is gelijk aan artikel 55c Uitvoeringsbesluit Wet op de Jeugdzorg. In de Nota van Toelichting concept Uitvoeringsbesluit Jeugdwet staat echter dat indien de klager zich laat bijstaan door een ander dan de door de gemeente gefinancierde vertrouwenspersoon de klager hiervan zelf de

kosten dient te voldoen. In de nota van toelichting Uitvoeringsbesluit Wet op de Jeugdzorg staat niet dat de klager de kosten hiervan zelf dient te voldoen.

Door de formulering over de kosten van een ander dan de door de gemeente gefinancierde vertrouwenspersoon, kan de indruk ontstaan dat een jeugdige geen aanspraak kan maken op een door de Staat gefinancierde advocaat of bijzondere curator in een klachtprocedure.

Defence for Children vindt het belangrijk dat jeugdigen een beroep kunnen doen op hun advocaat of bijzondere curator indien zij een klacht willen indienen. Het is van belang dat de minderjarige wordt bijgestaan door een professional bij het formuleren en indienen van een klacht. Aangezien de minderjarige bij de plaatsing in de gesloten instelling een advocaat krijgt toegewezen, is het te bepleiten dat de minderjarige al een vertrouwensband met deze advocaat heeft opgebouwd. De minderjarige zou de mogelijkheid moeten hebben om deze advocaat als vertrouwenspersoon of bijzondere curator om bijstand te vragen zeker in het geval dat de jeugdige klachten heeft over de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen of een beslissing omtrent het verlof. Daarnaast moet het voor deze professional mogelijk zijn om te worden vergoed voor de diensten hierbij.

Sluit geen kinderen en jongeren op in instellingen voor gesloten Jeugdzorg, zonder onverwijilde rechtelijke toets.

In de Jeugdwet is de beslissing tot de tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke machtiging gesloten jeugdhulp, oftewel, de beslissing tot vrijheidsbeneming, opgedragen aan een medewerker van de jeugdhulpaanbieder en niet aan de kinderrechter (artikel 6.1.6 Jeugdwet jo artikel 6.1.4 lid 4). Slechts op verzoek van de ouder of de jeugdige beoordeelt de kinderrechter (binnen drie weken na indiening van het verzoekschrift tot vervallenverklaring) of de tenuitvoerlegging rechtmatig is (artikel 6.1.7 Jeugdwet). Dit is in strijd met het IVRK en het EVRM. Op basis hiervan kan een beslissing tot vrijheidsbeneming alleen worden genomen door een rechter of een onafhankelijke, onpartijdige en deskundige commissie. De jeugdhulpaanbieder, die tevens betrokken is bij de totstandkoming van de voorwaarden, toeziet op de naleving hiervan en zich bereid heeft verklaard de jeugdige op te nemen indien dit noodzakelijk is, kan niet als zodanig worden aangemerkt. Defence for Children is dan ook van mening dat het wetsvoorstel Jeugdwet op dit punt dient te worden aangepast. De beslissing tot tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke machtiging moet worden belegd bij de kinderrechter of bij een onafhankelijke, onpartijdige en deskundige commissie.

Stel wettelijke eisen aan de medewerker die bevoegd is tot de tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke machtiging gesloten jeugdzorg

Defence for Children heeft ook in de Eerste Kamer gepleit voor wijziging van het

wetsvoorstel, zodat de beslissing tot vrijheidsbeneming *alleen kan worden genomen door een rechter of een onafhankelijke, onpartijdige en deskundige commissie. Wijziging van het wetsvoorstel op dit punt is derhalve nog steeds mogelijk. Aangezien de termijn op te reageren op het concept Uitvoeringsbesluit Jeugdwet eindigt voordat hierover duidelijkheid bestaat, dienen er in het Uitvoeringsbesluit Jeugdwet eisen te worden gesteld aan de medewerker die bevoegd is om het besluit de voorwaardelijke machtiging gesloten jeugdzorg ten uitvoer te leggen. Dit om te voorkomen dat er überhaupt géén eisen aan deze medewerker worden gesteld.*

De kinderrechter kan op grond van artikel 6.1.4 een voorwaardelijke machtiging gesloten jeugdhulp verlenen. Op grond van lid 6 van dit artikel dient het hulpverleningsplan te vermelden welke medewerker van de jeugdhulpaanbieder bevoegd is tot het nemen van het besluit dat de overeengekomen voorwaarden of de opnemings- en het verblijf noodzakelijk zijn om te voorkomen dat de jeugdige zich aan de jeugdhulp die hij nodig heeft onttrekt of daaraan door anderen wordt onttrokken. Noch in het wetsvoorstel Jeugdwet, noch in het concept Uitvoeringsbesluit worden nadere eisen aan deze medewerker gesteld. Dit is onaanvaardbaar. Aangezien het een beslissing tot vrijheidsbeneming betreft dient deze medewerker deskundig, onafhankelijk en objectief te zijn.

Het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK)

Het Kinderrechtencollectief heeft in 2011 de aanbeveling gedaan aan te sturen op uniforme kwaliteit in de advies- en onderzoeksfunctie van het AMK. Dit naar aanleiding van de grote verschillen die zijn ontstaan in de taakuitoefening van de AMK's. Bij veel AMK's is de centrale afdeling 'Toegang' van het Bureau Jeugdzorg ook meteen de toegang van het AMK. Slechts enkele Bureaus Jeugdzorg hebben een eigen toegang tot het AMK. De adviesfunctie en delen van het AMK-onderzoek worden gedaan door generalisten, die niet zijn gespecialiseerd in kindermishandeling. Het scheiden en diffuus raken van de uitvoering van de AMK-taken bedreigt de uniformiteit en de kwaliteit van het bijzondere werk van het AMK, aldus het Kinderrechtencollectief. De kwaliteit en de werkwijze van het nieuwe AMHK dient dan ook landelijk uniform te zijn.

Artikel 12a lid 5 wetsvoorstel wijziging WMO biedt de mogelijkheid om bij AMvB nadere regels te stellen over de werkwijze van een AMHK bij de uitoefening van de taken, en ook omtrent de deskundigheid waarover een AMHK moet beschikken om die taken goed te kunnen uitvoeren. Dit is uitgewerkt in Hoofdstuk VI van het concept Uitvoeringsbesluit Jeugdwet.

Neem op dat bij het AMHK een (vertrouwens)arts werkzaam moet zijn die deskundig is op het gebied van kindermishandeling

Op grond van artikel 6.2 lid 1 concept Uitvoeringsbesluit Jeugdwet dient het college ervoor zorg te dragen dat ten behoeve van het AMHK voldoende deskundigheid beschikbaar is op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hiervoor is in ieder geval een arts met deskundigheid op het gebied van kindermishandeling *beschikbaar*. *Hierdoor kan de situatie ontstaan dat artsen met deskundigheid op het gebied van kindermishandeling vanaf 1 januari 2015 niet meer in dienst zijn van het AMHK. Het gevolg hiervan is een verlies aan deskundigheid, waardoor kindermishandeling gemist of ten onrechte vastgesteld zal worden, met alle risico's voor de voor de veiligheid van dien.*

Defence for Children is van mening dat de positie van artsen (vertrouwensartsen) die deskundig zijn op het gebied van kindermishandeling binnen het AMHK gewaarborgd dient te zijn. Dit om de voorkomen dat kinderen en jongeren in een onveilige blijven. Het slechts beschikbaar zijn van een arts is hiervoor onvoldoende.